

[Jak veřejnost vnímá a hodnotí veřejné knihovny v roce 2018](#) **[1]**

Autor:

- [RICHTER, Vít](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 4](#) [3]

Rubrika:

- [Průzkumy](#) [4]

Klíčová slova:

- [průzkumy](#) [5], [veřejné knihovny](#) [6]

Hlavní výsledky průzkumu

- 94 % obyvatel České republiky hodnotí veřejné knihovny pozitivně jako instituce zajišťující přístup ke knihám a dalším informačním zdrojům, které nemají doma.
- 82 % obyvatel považuje veřejné knihovny za důležitá vzdělávací zařízení.
- 76 % obyvatel vnímá knihovny jako vhodná místa pro učení a studium.
- 77 % obyvatel si nemyslí, že knihovny jsou v době internetu zbytečné.
- 85 % obyvatel nesouhlasí s názorem, že knihovny jsou jen zaprášený sklad knih.
- Pouze 43 % obyvatel považuje knihovny za atraktivní místo pro trávení volného času.
- 40 % obyvatel souhlasí s tvrzením, že chodit do knihovny není moc moderní.
- 86 % uživatelů knihoven je se službami své knihovny spokojeno. Knihovny využívá polovina dětí a necelá třetina dospělé populace České republiky.

Charakteristika průzkumu

Národní knihovna ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., uskutečnily v roce 2018 reprezentativní statistický průzkum mezi obyvateli ČR staršími 15 let. Celkově šlo již o čtvrté šetření

- předchozí proběhla v letech 2007, 2010 a 2013¹.

V následujícím příspěvku se věnujeme vyhodnocení několika otázek položených v průzkumu, které jsou zaměřeny na hodnocení funkce současných knihoven, návštěvnost veřejných knihoven a na hodnocení kvality služeb ze strany současných uživatelů knihoven.

Jedna z otázek průzkumu byla zaměřena na zjištění názorů na současné funkce knihoven a na jejich vývoj v budoucnu. Celkem 2 007 respondentů mělo za úkol vyjádřit svou míru souhlasu nebo nesouhlasu navrženým tvrzením:

- Knihovna je důležité vzdělávací zařízení.
- Knihovna je zaprášený sklad knih.
- Knihovny umožňují přístup ke zdrojům a knihám, které lidé nemají doma.
- Knihovny jsou v době internetu zbytečné.
- Knihovny jsou atraktivním místem pro trávení volného času.
- Knihovny jsou vhodným místem pro učení/studium.
- Chodit do knihovny není dnes „cool“ (moderní).

Hodnocení probíhalo podle škály: 1 = určitě ano, 2 = spíše ano, 3 = spíše ne, 4 = určitě ne. Každý respondent mohl u každého tvrzení zatrhnout pouze jednu hodnotu².

Údaje v grafech 1 až 8 se vztahují vždy k celému vzorku (N = 2 007 respondentů), údaje v grafu 9 se vztahují k 570 respondentům (k těm, kteří v minulém roce navštívili knihovnu). Ve všech grafech se jedná o údaje v procentech, přičemž průměrná známka v grafech 1 až 7 znamená průměr hodnocení na škále 1 = určitě ano až 4 = určitě ne.

Knihovny umožňují přístup ke zdrojům a knihám, které lidé nemají doma

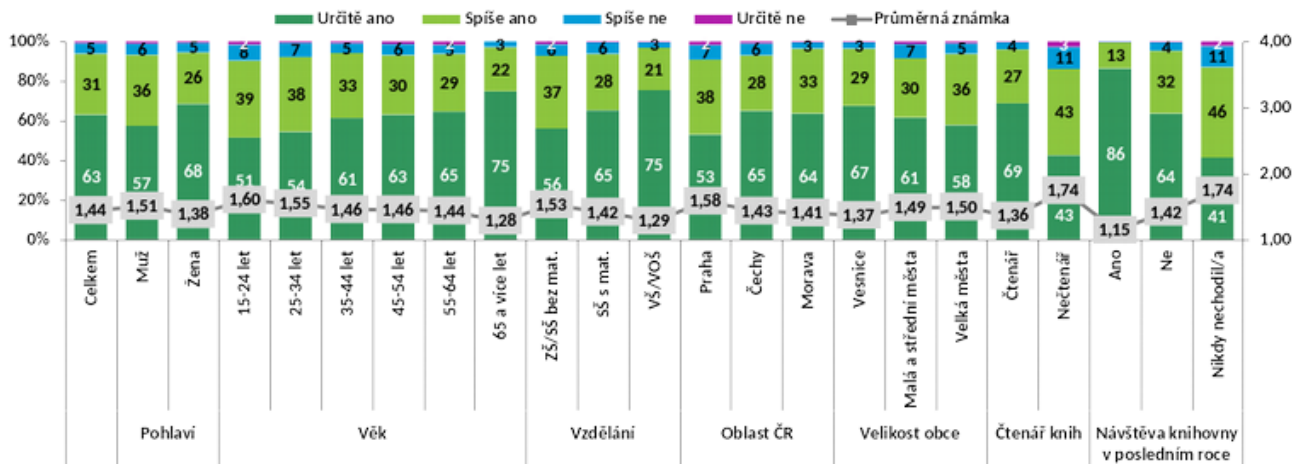
Z grafu 1 je patrné, že **většina dospělých obyvatel České republiky vnímá veřejné knihovny především jako instituce, jež veřejnosti zajišťují přístup ke knihám a dalším informačním zdrojům, které nemají doma**. Takto odpovědělo v rámci výzkumu 94 % respondentů. Přibližně stejně hodnotí knihovny muži i ženy a obdobné hodnocení můžeme zaznamenat jak napříč generacemi, tak i ve vztahu k dosaženému vzdělání. Určitý odstup byl zjištěn u těch, kteří nečtou knihy (tedy u nečtenářů), a také u skupiny respondentů, kteří knihovny nevyužívají (v obou případech 87 %). Kategorie nečtenářů je definována tak, že se jedná o respondenty, kteří během období jednoho roku nepřečetli ani jednu knihu.

Graf 1: Knihovny umožňují přístup ke zdrojům a knihám, které lidé nemají doma

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Knihovny umožňují přístup ke zdrojům a knihám, které lidé nemají doma

Základ: Celý vzorek, N=2007

[7]

Knihovna je důležité vzdělávací zařízení

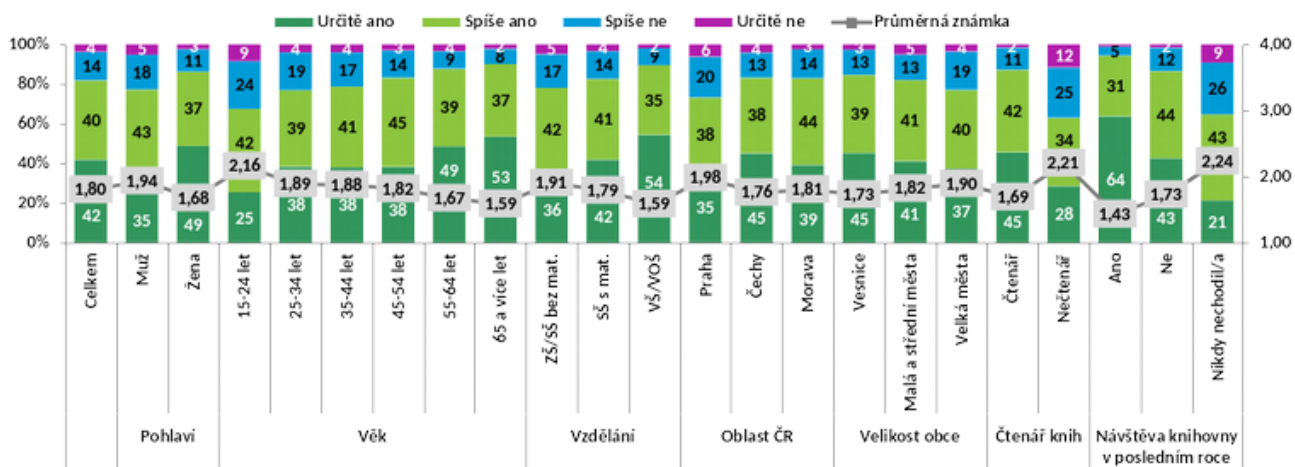
Jak ukazuje graf 2, **více než čtyři pětiny české populace (82 %) vnímají knihovny jako důležitá vzdělávací zařízení**. Zde již existují významnější rozdíly jak genderové, tak i generační a vzdělanostní. Zjednodušené lze říci, že silněji vnímají knihovnu jako vzdělávací zařízení zejména ženy (86 %), lidé s vysokoškolským vzděláním (89 %) a starší generace (55 až 64 let 88 %, 65 a více let 90 %). Výraznější pokles kladného hodnocení knihovny jako vzdělávací instituce zaznamenáváme u nejmladší generace ve věku 15 až 24 let (67 %), u nečtenářů i u těch, kteří knihovny vůbec nevyužívají (v obou případech 64 %).

Graf 2: Knihovna je důležité vzdělávací zařízení

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Knihovna je důležité vzdělávací zařízení

Základ: Celý vzorek, N=2007

[8]

Knihovny jsou vhodným místem pro učení/studium

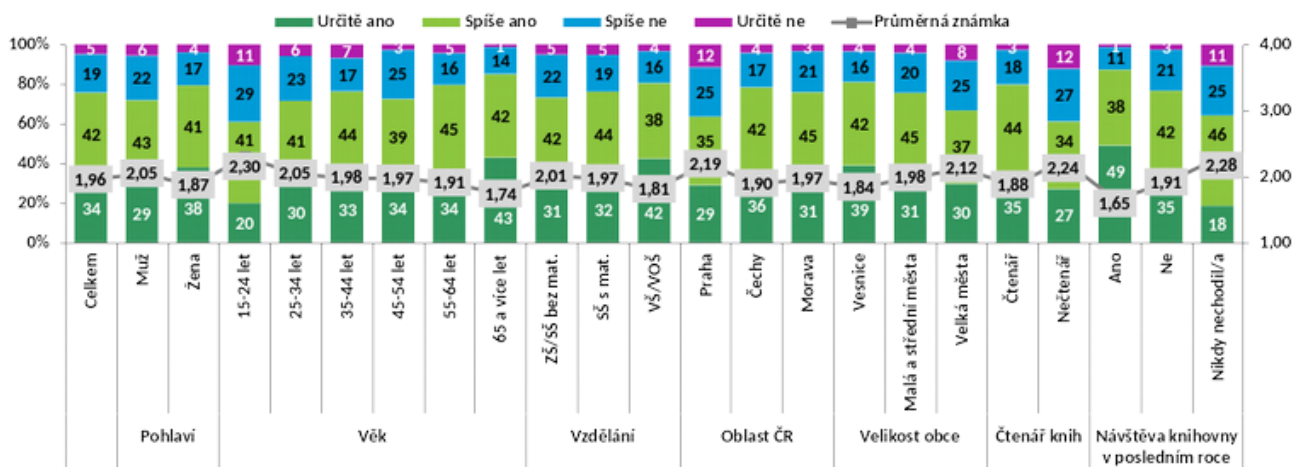
Pro více než tři čtvrtiny obyvatel (76 %) jsou veřejné knihovny místem vhodným pro učení a studium, viz graf 3. Opět je tomu tak častěji pro lidi vzdělanější (80 %), ženy (79 %) a generaci starší 65 let (85 %). Na opačném konci tohoto spektra je hodnocení nejmladších obyvatel ve věku 15 až 24 let a nečtenářů (shodně 61 %) i lidí, kteří nevyužívají knihovny (64 %). Trochu překvapivé je hodnocení obyvatel velkých měst s počtem obyvatel nad 100 000 (67 %), což asi nejvíce ovlivňují údaje ze samotné Prahy (64 %).

Graf 3: Knihovny jsou vhodným místem pro učení/studium

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Knihovny jsou vhodným místem pro učení/studium

Základ: Celý vzorek, N=2007

[9]

Knihovny jsou atraktivním místem pro trávení volného času

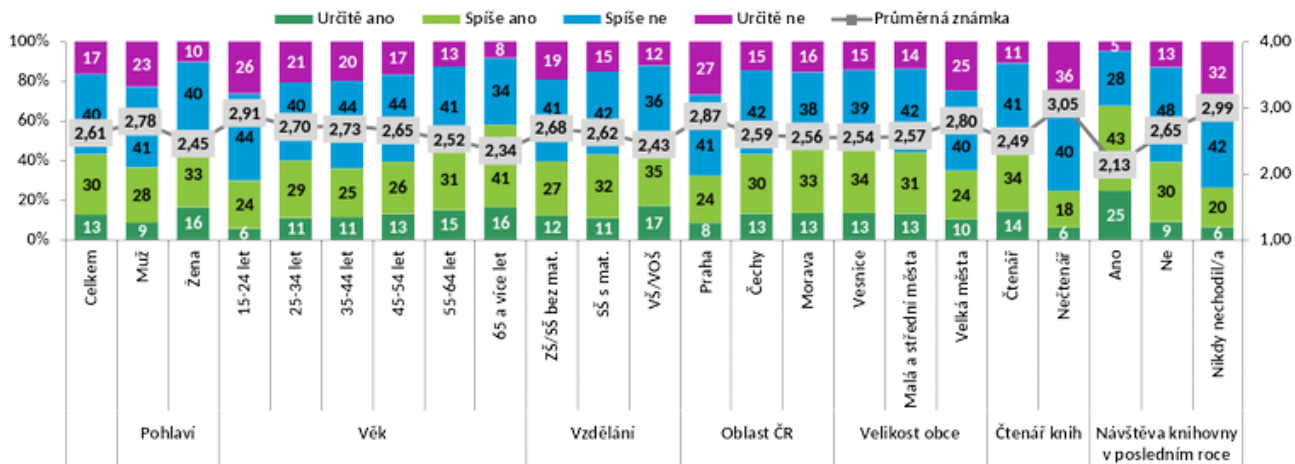
Méně než polovina české populace (43 %) považuje knihovny za atraktivní místo pro trávení volného času, výrazně častěji nejstarší generace ve věku 65+ (58 %), naopak nejméně nečtenáři (24 %) a ti, kteří nevyužívají knihovny (26 %). Slabší povědomí o knihovně jako atraktivním místě pro trávení volného času vykazují generace nejmladších ve věku 15 až 24 let (30 %) a také obyvatelé velkých měst (34 %), zejména Prahy (32 %), viz blíže graf 4.

Graf 4: Knihovny jsou atraktivním místem pro trávení volného času

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Knihovny jsou atraktivním místem pro trávení volného času

Základ: Celý vzorek, N=2007

[10]

Chodit do knihovny není dnes „cool“ (moderní)

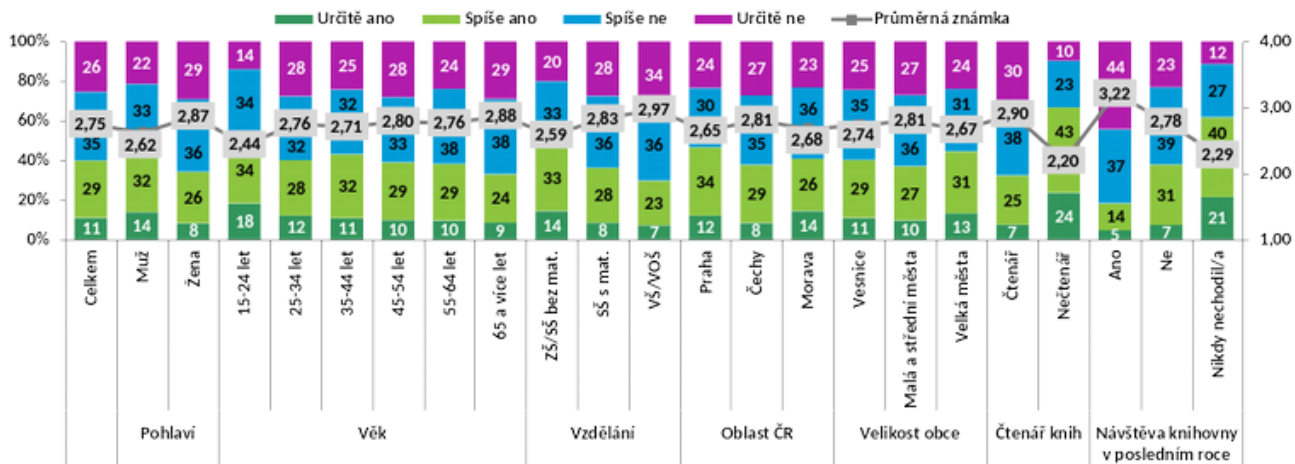
Jak dokládá graf 5, podobný počet lidí (**40 %**) souhlasí s tvrzením, že „chodit do knihovny není dnes „cool“ (moderní)“. Tento názor častěji zastávají muži a obyvatelé velkých měst (shodně 46 %) a zejména mladá generace ve věku 15 až 24 let, kde takto odpověděla více než polovina z nich (52 %). Nízkou atraktivitu knihoven nepřekvapivě deklarují nečtenáři (67 %) a ti, kteří knihovny nevyužívají (61 %), ale také lidé s nízkým vzděláním (47 %). Naopak 80 % návštěvníků knihoven nesouhlasí s tvrzením, že chodit do knihovny je něco nemoderního.

Graf 5: Chodit do knihovny není dnes „cool“ (moderní)

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Chodit do knihovny není dnes „cool“ (moderní)

Základ: Celý vzorek, N=2007

[11]

Knihovny jsou v době internetu zbytečné

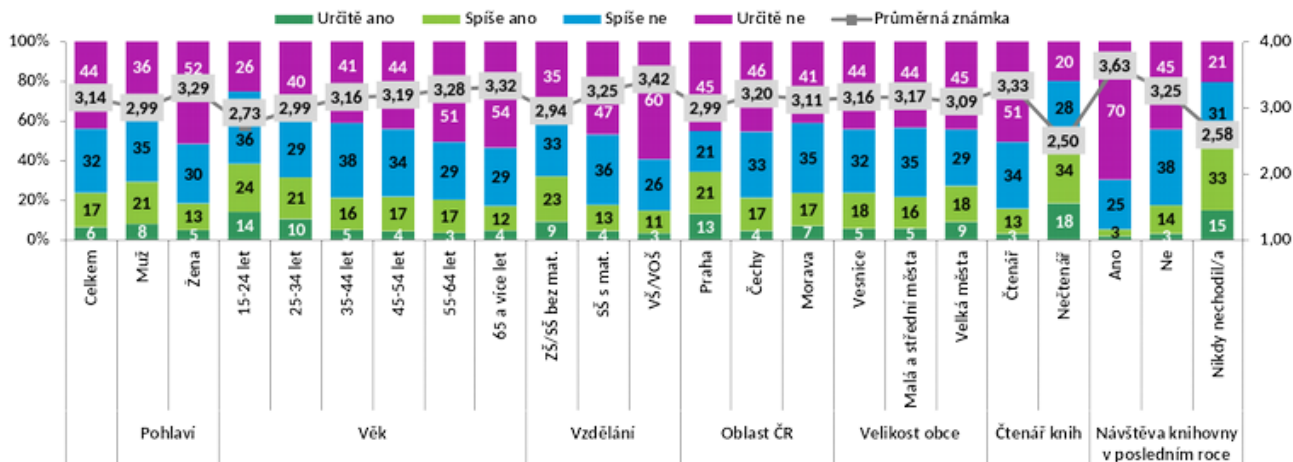
Více než **tři čtvrtiny dospělých (77 %) si nemyslí, že knihovny jsou v době internetu zbytečné**, viz graf 6. Nejvíce tento názor preferují všechny generace starší 35 let (79 % až 83 %), lidé se středním a vysokoškolským vzděláním (83 % a 86 %), dále aktivní čtenáři (84 %) a zejména uživatelé knihoven (95 %). Skeptická k budoucnosti knihoven v době internetu je naopak nejmladší generace 15 až 24 let (38 %) a generace mladých ve věku 25 až 34 let (31 %), ale také muži (29 %) nebo obyvatelé Prahy (34 %). Toto hodnocení ještě silněji platí pro ty, kteří knihovny nevyužívají (47 %), a pro nečtenáře, z nichž více než polovina (52 %) se domnívá, že knihovny jsou v době internetu zbytečné.

Graf 6: Knihovny jsou v době internetu zbytečné

V každém řádku určete, jak moc souhlasíte či nesouhlasíte s daným tvrzením/větou.

Knihovny jsou v době internetu zbytečné

Základ: Celý vzorek, N=2007

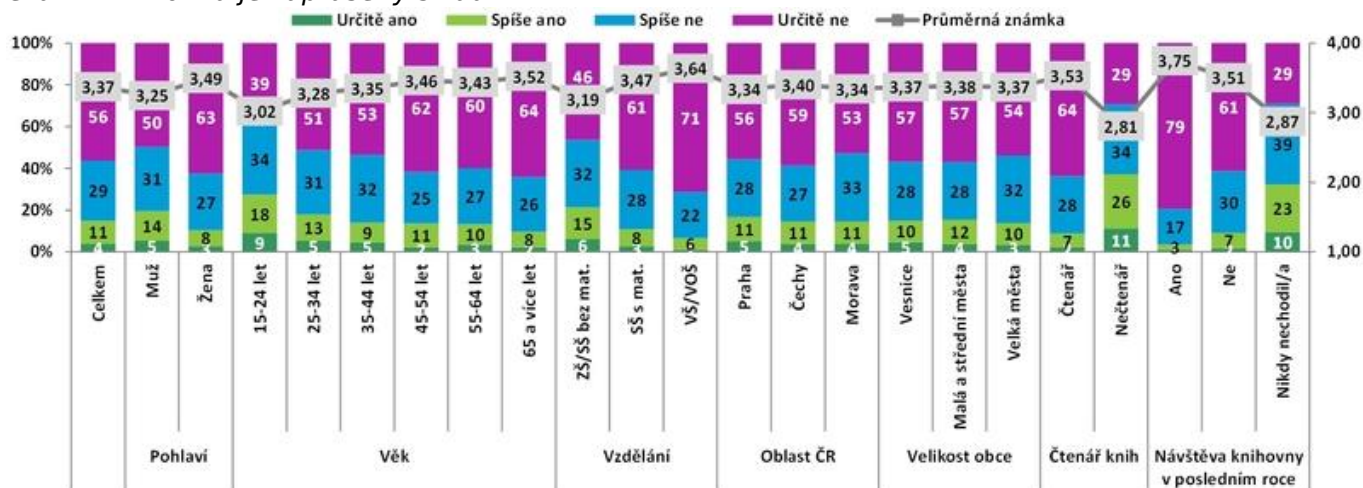

[12]

Knihovna je zaprášený sklad knih

Výzkum ukázal, že vyloženě „negativní“ vztah ke knihovnám má pouze malá část české populace. Pouze 15 % vyslovilo souhlas s tím, že „knihovna je zaprášený sklad knih“ (viz graf 7). Podíl mužů byl opět zhruba dvojnásobný (19 %) než podíl žen (10 %). Nejvyšší podíl zastánců má tento „negativní“ pohled u nejmladší generace 15 až 24 let, v níž jej zastává více než čtvrtina lidí (28 %). Negativní jsou také nečtenáři (37 %), dále lidé, kteří nevyužívají knihovny (33 %), a také část populace s nejnižším vzděláním (21 %). Nejhorlivějšími zastánci knihoven v době internetu jsou přirozeně návštěvníci knihoven, z nichž pouze 4 % si myslí, že „knihovny jsou zaprášený sklad knih“, a také lidé s vysokoškolským vzděláním (7 %).

Graf 7: Knihovna je zaprášený sklad knih

[13]

Navštívil/a jste v průběhu minulého roku do současnosti nějakou veřejnou knihovnu?

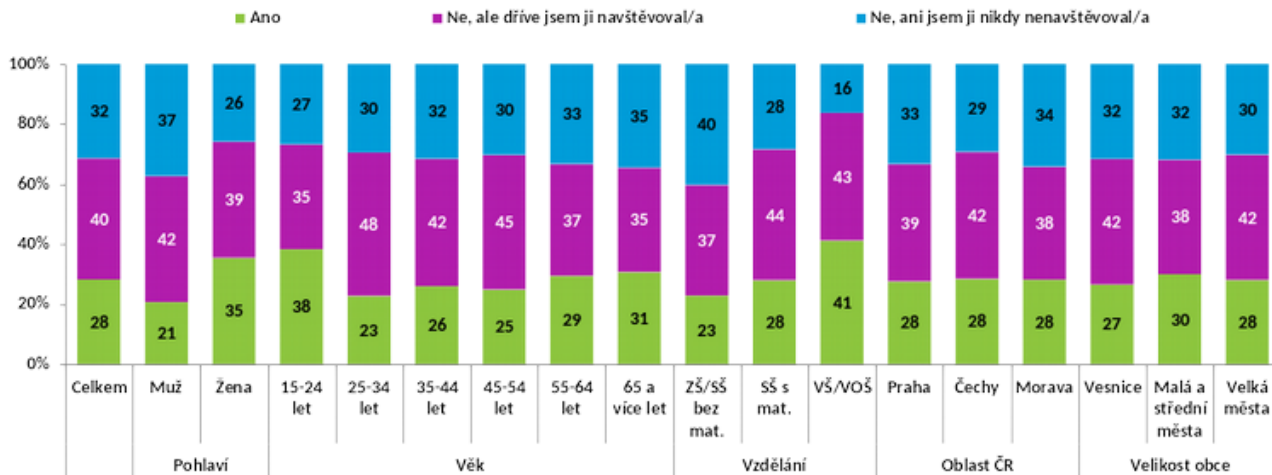
Podle výsledků výzkumu prezentovaných v grafu 8 navštívilo veřejnou knihovnu v uplynulém roce

zhruba 28 % české populace ve věku 15+, což ukazuje mírný pokles návštěvníků ve srovnání s rokem 2013, kdy návštěvu veřejné knihovny deklarovalo 32 % české populace. Dvě pětiny české populace ve věku 15+ knihovnu dříve navštěvovaly (40 %), ale v uplynulém roce ji nenavštívily. Podíl takovýchto lidí se v české populaci ve srovnání s rokem 2013 zvýšil o 9 %. Naopak poklesl podíl těch, kteří knihovnu nikdy nenavštěvovali. Takových lidí je v současné české populaci ve věku 15+ zhruba 32 % (o 5 % méně ve srovnání s rokem 2013)³.

Graf 8: Navštívil/a jste v průběhu minulého roku do současnosti nějakou veřejnou knihovnu?(sledováno bylo období od května 2017 do konce května 2018)

Navštívil/a jste v průběhu minulého roku, tj. od května 2017 do současnosti nějakou veřejnou knihovnu?

Základ: Celý vzorek, N=2007

[14]

Výrazně více navštěvují knihovnu ženy. Pro srovnání v uplynulém roce navštívilo knihovnu 35 % žen a pouze 21 % mužů (ženy tvoří téměř dvě třetiny návštěvníků knihoven). Výrazně vyšší podíl návštěvníků knihoven najdeme mezi vysokoškolsky vzdělanými lidmi (41 % návštěvníků ve srovnání s 23 % návštěvníků z řad lidí bez maturitního vzdělání). Pouze 16 % vysokoškoláků nikdy nenavštěvovalo knihovnu, což je výrazně méně ve srovnání s průměrem.

Jak je patrné z výsledků výzkumu, k významnějšímu propadu návštěvníků knihovny dochází po ukončení střední školy, tedy ve věku 20 až 29 let. Zdá se tedy, že škola a zřejmě částečně i povinná školní četba u mladší části populace pozitivně ovlivňují návštěvu knihovny. Ve středních letech (35 až 54 let) opět začíná podíl návštěvníků knihovny mírně narůstat. S výjimkou mládeže ve věku 15 až 19 let najdeme nejvíce návštěvníků knihovny v nejstarší věkové kategorii, tj. v kategorii 65+.

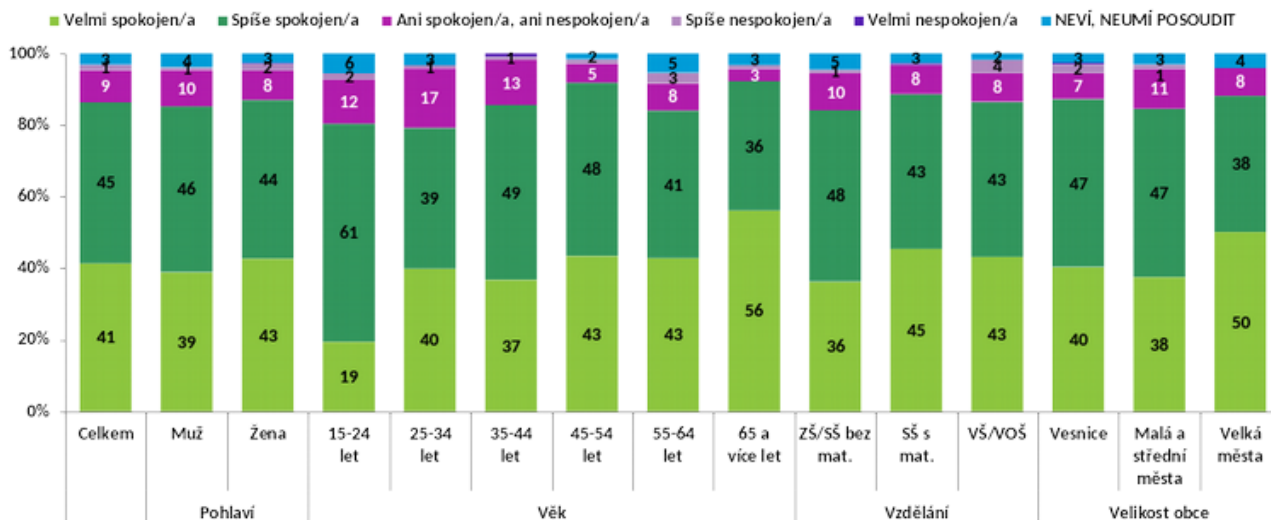
Jak jste spokojen/a s nabídkou knih a služeb ve veřejných knihovnách?

Z grafu 9 jasně vyplývá, že **drtivá většina návštěvníků veřejných knihoven v České republice je s jejich nabídkou spokojena**. Celkem takto v rámci výzkumu odpovědělo 86 % dotázaných. Zhruba 9 % je nerozhodných, 3 % to nedokáže posoudit a pouze 2 % návštěvníků knihoven v ČR jsou s nabídkou nespokojeni (o něco častěji lidé s vysokoškolským vzděláním, kde jsou nespokojeni celkem 4 % návštěvníků). Výsledky v této oblasti jsou srovnatelné s rokem 2013, k žádnému zhoršení v hodnocení kvality služeb veřejných knihoven ze strany návštěvníků tedy v posledních pěti letech nedošlo.

Graf 9: Jak jste spokojen/a s nabídkou knih a služeb ve veřejných knihovnách?

Jak jste spokojen/a s nabídkou knih a služeb ve veřejných knihovnách?

Základ: V minulém roce navštívili nějakou veřejnou knihovnu, N=570

[15]

Závěry

Závěrem lze říci, že ženy, vzdělanější část české populace a starší generace mají ke knihovnám pozitivnější vztah než muži, lidé s nižším vzděláním a mladší generace. Pokud jde o mužskou část populace, lze konstatovat, že hodnocení knihoven jak v pozitivním, tak i negativním pohledu víceméně koreluje s jejich mírou „čtenářství“ a vztahu ke knihám i se strukturou návštěvníků knihoven. Z tohoto pohledu jsou na tom muži podstatně „hůře“ než ženy.

Další podstatný zlom, který bezprostředně souvisí s rozvojem internetu a informačních technologií, je mezigenerační rozdíl mezi nejmladší částí dospělé populace, tj. mladými ve věku 15 až 24 let, a zbytkem populace. Současně je zřejmé, že vliv informačních technologií postupuje a začíná více ovlivňovat generaci ve věku 25 až 34 let. Zde je nezbytné v dalších letech počítat s pozvolnými posuny ke starším generacím, protože se stále silněji projevuje dlouhodobý trend k využívání digitálních technologií v oblasti médií ve všech segmentech populace. Na druhé straně se zdá, že pokud jde čistě o využívání knih jak pro studium, tak i pro volnočasové aktivity, zůstává elektronická kniha stále spíše doplňkem tištěné knihy, který (obdobně jako zvuková kniha) zintenzivňuje využití tohoto média⁴.

Současní návštěvníci knihoven vykazují mimořádnou úroveň spokojenosti s nabídkou a službami stávajících veřejných knihoven. V protikladu k tomu ale část dospělé populace knihovny z různých důvodů opouští. Příčiny tohoto jevu jsou složité, ale nejsou ani zdaleka typické pro české prostředí. Naopak jedná se o celosvětový jev. Souvisí to především s tím, že lidé se se svými komunikačními aktivitami stále více přesouvají do digitálního prostoru a vedle toho se stále rozšiřuje nabídka volnočasových aktivit mimo sféru knihoven.

Z tohoto hlediska stojí knihovny před zásadní proměnou svých služeb, kdy se nemohou omezit pouze na prostou nabídku půjčování tištěné produkce, která jako celek ubývá a je v podstatné míře postupně nahrazována digitální komunikací. Cest k dalšímu rozvoji je celá řada, ale jejich volba v mnoha ohledech závisí na místních podmínkách, ve kterých knihovna působí. Knihovny v budoucnu by měly hrát významnou úlohu v překonání bariér dostupnosti v digitálním prostoru. Často se v této souvislosti hovoří o tzv. digitální propasti (*digital divide*). Jde v první řadě o zajištění dostupnosti digitálních dokumentů (například půjčování e-knih, zpřístupnění digitalizovaných děl nedostupných na trhu), které jsou dostupné pouze na komerčním základě, tj. jedná se o obdobnou službu, kterou knihovny plní v oblasti tiskové produkce knih, časopisů a dalších dokumentů. Součástí této dostupnosti je také nabídka přístupu k nejnovějším informačním technologiím včetně kvalifikovaného poradenství a podpory digitální gramotnosti.

Širokou škálu příležitostí nabízí přebudování knihovny, respektive její rozšíření na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centrum obce, kdy se knihovna svou nabídkou služeb obrací nejen na aktivní čtenáře, ale na mnohem širší spektrum obyvatel. Velmi důležité je uvažovat především o rozšíření služeb knihovny, ne celou problematiku řešit připojením knihovny k existujícímu kulturnímu centru, které v mnoha případech působí na komerčních nebo polokomerčních principech. Lze především vyjít ze zjištění, že stávající knihovny slouží přibližně polovině dětské populace a třetině dospělé části populace, tj. mají své přirozené spektrum uživatelů, které lze dále rozšiřovat a kultivovat aktivními službami⁵.

Jak by knihovny měly reagovat na zjištěné trendy?

1. Je nezbytné dále potvrzovat názor veřejnosti, že knihovny jsou institucemi, které zajišťují přístup ke knihám a dalším informačním zdrojům. Zde by měl být kladen důraz především na „další informační zdroje“, tj. na to, aby knihovna nabízela nejen tradiční tištěné knihy a časopisy, o které klesá zájem, ale poskytla i přístup ke speciálním internetovým zdrojům a netradičním médiím, které nejsou běžně dostupné na volném internetu.
2. Knihovny a jejich provozovatelé by měli více zdůrazňovat knihovny jako důležitá vzdělávací zařízení. Zde se v mnoha ohledech mívá pozitivní hodnocení knihoven ze strany veřejnosti s názorem rezortu školství a celkovým nastavením dotační politiky (především strukturální fondy EU) i legislativy (knihovní a školský zákon). Zejména veřejné knihovny nejsou vnímány jako základní infrastruktura systému školního a zejména celoživotního vzdělávání, protože převládající resortismus často redukuje vzdělávání na pouhé „chození do školy“.
3. Se vzdělávací funkcí knihoven bezprostředně souvisí i hodnocení knihoven jako „míst pro učení a studium“. Každá knihovna by měla mít jak klidové zóny určené pro intenzivní a individuální studium, tak i prostory pro skupinové aktivity, například menší pracovny určené pro diskuzi a zpracování společných projektů. Samozřejmou součástí knihovny by měl být přednáškový prostor a učebna vybavená informačními technologiemi. Speciální prostorové a technické vybavení ve spojení s elektronickými informačními zdroji i tradičními tištěnými médii vytváří v knihovně zcela unikátní a nenahraditelný prostor s vysokou přidanou hodnotou.
4. Knihovny, kterým se daří revitalizovat své prostory a nabízet nové typy služeb v moderních prostorách, by měly věnovat zvýšenou pozornost propagaci svých služeb mezi širokou veřejností a se zvýšenou intenzitou se zaměřit na nejmladší generace, aby mladí lidé nevnímali knihovny jako „zaprášené sklady knih“, ale jako instituce, které jim nabízejí široké spektrum možností.
5. Veřejné knihovny by měly věnovat zvýšenou pozornost své prezentaci jako institucí „volného času“, kam každý může bez omezení přijít a trávit svůj volný čas. To ale znamená, že knihovna nabízí dostatečný a také příjemný prostor pro volnočasové aktivity vhodně oddělený od studijní části knihovny. V této souvislosti je možno upozornit na další výsledky průzkumu, kdy nejčastěji zmiňovanou službou, která by zajímala stávající i budoucí návštěvníky knihovny, je „kavárna a občerstvení“ v knihovně. Lidé tím zcela jistě nechtěli vyjádřit svou touhu po pití kávy, ale požadují, aby se knihovna pro ně stala příjemným místem pro setkávání a trávení volného času.
6. Klíčem k budoucímu rozvoji knihovny je investice do vybudování nových moderních prostor knihovny vybavených nejnovějšími technologiemi, dále investice do kvalifikace pracovníků a do získání nejnovějších knih, časopisů a elektronických informačních zdrojů. Knihovny

nemohou zůstat jen zaprášeným skladem starých knih.

Na které skupiny obyvatel se nejvíce soustředit při informačních kampaních na podporu knihoven?

- **Věnujte větší pozornost mužům.** Muži obecně méně čtou, méně navštěvují knihovny a více je ovládá přesvědčení, že informační technologie všechno spasí. Myslete také na to, že starostové a většina členů obecních či krajských zastupitelstev jsou muži, kteří mohou významně ovlivnit rozpočet a rozvoj knihovny.
 - **Soustředte se na nejmladší generaci ve věku 15 až 24 let.** Tato generace je mnohem více závislá na informačních technologiích, proto jí knihovna musí v této oblasti více vyjít vstříc. Větší část této generace studuje a knihovna jim v tom může pomoci. Nabídněte mladým lidem něco, co jinde nemohou získat. Pokuste se je získat k tomu, aby své zájmy a dovednosti uplatnili v knihovně. Nabídněte jim prostor pro jejich aktivity. Je to složité, ale vyplatí se to.
 - **Nepřesvědčujte přesvědčené.** V kampaních se více soustředte na tu část populace, která knihovny nyní nevyužívá. Tito lidé mají jen velmi malé povědomí o tom, co moderní knihovna nabízí nebo může nabízet – jedná se zejména o muže, nejmladší generaci a také obyvatele větších měst.
 - **Největší oporou pro rozvoj knihovny vám mohou být lidé s vyšším vzděláním, ženy i starší obyvatelé a samozřejmě vaši stálí návštěvníci a uživatelé.** 86 % uživatelů knihoven je se službami své knihovny spokojeno, využijte proto tento pozitivní potenciál. Zejména tuto skupinu můžete dobře využít jako ambasadory pro rozvoj dobré knihovny.
 - **Smiřte se s tím, že do knihoven nikdy nebudou chodit všichni.** Jedná se zejména o ty, které hodnotíme jako nečtenáře a také lidi s nejnižším vzděláním. Přesto ale hledejte způsob, jak je oslovit, protože veřejné knihovny jsou pro všechny.
- **1.** Viz publikace z minulých průzkumů:
TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Vyd. 1. Brno: Host, 2008. 207 s. ISBN 978-80-7294-270-1.
TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Vyd. 1. Brno: Host, 2011. 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.
TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013)*. 1. vyd. Brno: Host, 2014. 190 s. ISBN 978-80-7491-256-6.
Další informace z průzkumů jsou dostupné z portálu [Informace pro knihovny](#) [16]. Celkové výsledky průzkumu z roku 2018 budou publikovány v samostatné publikaci Jiřího Trávníčka, kterou v roce 2019 vydá Národní knihovna ČR ve spolupráci s nakladatelstvím Host.
 - **2.** Stejným způsobem byla zaměřena otázka v průzkumu čtenářství dětí a mládeže v roce 2017. Předmětem srovnání byly názory rodičů dětí ve věku 6 až 8 let, dětí ve věku 9 až 14 let a mládeže ve věku 15 až 19 let. Výsledky průzkumu dospělé populace z roku 2018 korelují s tehdejšími výsledky. Podrobněji viz:
RICHTER, Vít. Co si myslí rodiče a mládež o knihovnách a co od nich požadují. *Bulletin SKIP* [online], 2017, **26**(4) [cit. 2018-12-27]. ISSN 1213-5828. Dostupné z: <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/281> [17].
FFRIEDLAENDEROVÁ, Hana, Irena PRÁZOVÁ, Hana LANDOVÁ a Vít RICHTER. *České děti a mládež jako čtenáři 2017*. Brno: Host, Národní knihovna ČR, 2018. ISBN 978-80-7577-804-8.

- 3. RICHTER, Vít. Jak navštěvujeme veřejné knihovny?: nad třetím statistickým výzkumem čtenářů a čtení. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*, 2014, **66**(2), s. 43–47. ISSN 0011-2321. Dostupné také z: <https://svkkl.cz/ctenar/archiv/2014> [18]
- 4. Viz například: Media Consumer Survey 2018: Digital versus analog? Am Markt ist zunehmend Platz für beide. Pressemitteilungen. In: *Deloitte* [online]. 2018 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/de/de/pages/presse/contents/media-consumer-survey-2018.html> [19]
- 5. O tom, že transformace veřejných knihoven může úspěšně probíhat, svědčí například sociologické průzkumy zaměřené na veřejné knihovny v USA, viz: HERRIGAN, John. Libraries at the Crossroads: The public is interested in new services and thinks libraries are important to communities. In: *PewResearchCenter* [online]. Washington: PewResearchCenter, 2015 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2015/09/15/libraries-at-the-crossroads/> [20]. HERRIGAN, John. B. Libraries 2016: Trends in visiting public libraries have steadied, and many Americans have high expectations for what their local libraries should offer. In: *Pew Research Center* [online]. 2016 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2016/09/09/libraries-2016/> [21].

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4/jak-verejnost-vnima-hodnoti-verejne-knihovny-v>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4/jak-verejnost-vnima-hodnoti-verejne-knihovny-v>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/richter-vit>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/pruzkumy>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/pruzkumy>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/verejne-knihovny>
- [7] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter1.png>
- [8] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter2.png>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter3.png>
- [10] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter4.png>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter5.png>
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter6.png>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter7.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter8.png>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/509/richter9.png>
- [16] https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/node/281>
- [18] <https://svkkl.cz/ctenar/archiv/2014>
- [19] <https://www2.deloitte.com/de/de/pages/presse/contents/media-consumer-survey-2018.html>
- [20] <http://www.pewinternet.org/2015/09/15/libraries-at-the-crossroads/>
- [21] <http://www.pewinternet.org/2016/09/09/libraries-2016/>